

דף יומי

DAF YOMI INSIGHTS

July 14

גמרא Head Covering In The Times Of The

Separating the men from the women.

אביי דייר גולפי רבא דייר קנה (קידושין פא.)

Men:

Question: Which men would cover their heads in the times of the גמרא and why?

רבינא הוה יתיב קמיה דר' ירמיה מדיפתי חלף ההוא גברא קמיה ולא מיכסי רישא אמר כמה חציף הא גברא אמר ליה דלמא ממתא מכסיא ניהו דגסי בה רבנן (קידושין לג.)

Perhaps it sounds like from this גמרא that covering the head was a way of honoring the רבנן.

משתבח ליה ר' חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא א"ל כשיבא לידך הביאהו לידי כי אתא חזייה דלא פריס סודרא א"ל מאי טעמא לא פריסט סודרא א"ל דלא נתיבנא אהדרינהו לאפיה מיניה א"ל חזי דלא חזית להו לאפי עד דנסבת רב הונא לטעמיה דאמר בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה בעבירה סלקא דעתך אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה (קידושין כט:)

פרש"י ד"ה **דלא פריס סודר** : כדרך הנשואין שהיו רגילין לכסות ראשן

Perhaps from this גמרא it sounds like a בחור upon getting married would start wearing a head covering. This might have been true even if he was under the age of 20.

ומדרב נחמן בר יצחק נמי אין מזל לישראל דאימיה דרב נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי בריך גנבא הוה לא שבקתיה גלויי רישיה אמרה ליה כסי רישך כי היכי דתיהוי עלך אימתא דשמיא ובעי רחמי לא הוה ידע אמאי קאמרה ליה יומא חד יתיב קא גריס תותי דיקלא נפל גלימא מעילויה רישיה דלי עיניה חזא לדיקלא אלמיה יצריה סליק פסקיה לקיבורא בשיניה (שבת קנו:)

פרש"י ד"ה **קיבורא**: אשכול תמרים והדקל לא שלו היה

I think it seems from this last גמרא in שבת that יצחק בר נחמן ר' נחמן's mother might have done differently than what was the מנהג in that she made him wear a head covering even though he was younger, and not married. The reason was so that he should have דשמיא fear of heaven.

I think this תוספות in the סוגיא in קידושין over there might provide an insight into this matter.

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

Here is the תוספות:

תוספות ד"ה הא לן והא להו : פירוש בקונטרס בני בבל היו הולכין וגורסין משניות התנאים בא"י ומתוך שלומדים חוץ למקומם אין צרכי הבית מוטל עליהם נושא אשה דהוה ליה בלא הרהור ואח"כ לומד תורה הא להו לבני א"י הלומדים במקומם אם נושא אשה יהו כל צרכי הבית מוטלין עליו ויבטלוהו וקשה לר"ת דמשמע דקאמר שמואל דנושא אשה תחלה כדי להיות בלא הרהור ומוקי לה למילתיה בבני בבל א"כ אכתי איכא הרהור כיון שהולכים ללמוד חוץ למקומן ועוד קשה אחר שנשא אשה היאך יצא חוץ למקומו ללמוד והלא הוא צריך לחזור אחר מזונות אשתו ובניו ובפ"ק דגיטין אשכחן דשלח ר' אביתר בני אדם הבאים משם לכאן הם מקיימין בעצמן ויתנו את הילד בזונה ואת הילדה מכרו ביין פירוש שצריכין בניו ובנותיו להתמשכן בעבור מזונותיהן משמע שאין עושים יפה שהולכים ללמוד חוץ למקומן על כן נראה לר"ת איפכא דר' יוחנן דאמר ריחים בצוארו ועסוק בתורה לבני בבל דיבר שאינו יכול להניח אשתו וילך וללמוד תורה ועוד שהם עניים ושמואל דאמר נושא אשה תחלה לבני א"י אמר שיכולים ללמוד במקומם וגם הם עשירים וטוב לו שישא אשה וילמוד תורה בטהרה ומיהו פעמים שגם בני א"י היו יוצאים חוץ למקומם לבבל ללמוד תורה אלא רובם היו לומדים במקומם ואין תימא אם שמואל שהיה מבני בבל דמורה לבני א"י שהיו לפניו תלמידים מבני א"י שהיה מדבר להם ור' יוחנן אע"פ שהיה מא"י היה מדבר לתלמידים שלפניו מבבל וכן מצינו בפ"ק דשבת גבי מאימתי התחלת אכילה רב אמר משיטול ידי ור' חנינא אמר משיטירי חגורו וכו'. (תוספות ד"ה הא לן והא להו קידושין כט:)

So I think you might say that רש"י holds that since the בני בבל got married before they went to learn חוץ למקומן they didn't have עבירות and, הרהור עבירות, and רבינו ת"ם holds that since their wives weren't with them in ישראל, they still might have had עבירות. The other matter which is dealt with here by these ראשונים is the matter of getting a פרנסה as something which would be מבטל from a תלמיד's learning.

Take a look at this גמרא in שבת:

בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלים בשר בנייהן ובנותיהן שנאמר שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים אמר רבא כגון הני נשי דמחזא דאכלן ולא עבדן (שבת לב: לג.).

פרש"י ד"ה דאכלן ולא עבדן : ונמצא שגזולות את בעליהן ועוד מתוך שמלומדות במאכל ובמשתה גורמות לבעלים לגזול

Perhaps the פשט in רש"י is that the husbands will be led to steal in order to maintain the fancy lifestyle of their wives. Perhaps we can say that for this reason of always having דשמיא and not to be led to thievery, the men would wear head coverings when they got married, but it was only the תלמידי ר' נחמן בר ר' חסדא that wore head coverings when they got married. I thought to say that it could be that ר' נחמן בר ר' חסדא's father was not from the רבנן. Take a look at this גמרא in תענית:

א"ל ר' נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יצחק וכו'. אמר ליה אי הכי ניקום אנא לגבי מר אמר ליה מוטב יבא מנה בן פרס אצל מנה בן מנה ואל יבא מנה בן מנה אצל מנה בן פרס (תענית כא:)

פרש"י ד"ה פרס : חצי מנה ולשון פרוסה כמו פרס פריסת מלכותך (דניאל ה) שאביו של רב נחמן בר רב חסדא גדול מיצחק אביו של ר' נחמן מדמיתקרי בר רב חסדא ואידך רב נחמן בר יצחק מכלל שלא נסמך

Then I realized that רש"י doesn't say that he wasn't an אדם גדול, he just says that he wasn't as much of a גדול as ר' חסדא, also he wasn't נסמך, he never got סמיכה, but this doesn't mean that he wasn't an אדם גדול. So perhaps we can say in conclusion that the רבנן would wear head coverings once they got married to show that they had דשמיא, and those who were not from the רבנן only wore head coverings

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

when they would be in the presence of the רבנן, or an אדם גדול perhaps as a way of showing respect to the אדם גדול except if they were from מכסיא.

Look at this גמרא in נדרים:

מתני' הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומותר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים : גמ' מ"ט מדלא קאמר מבעלי שער: ומותר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים: מ"ט אנשים זימנין דמיכסו רישייהו וזימנין דמגלו רישייהו אבל נשים לעולם מיכסו וקטנים לעולם מיגלו (נדרים ל:)

So when the גמרא says נשים לעולם מיכסו It would seem to be referring to those who are married, as we don't find that there is an ענין for an unmarried woman to have her head covered. So perhaps you can infer from this that when the גמרא says זימנין דמיכסו רישייהו וזימנין דמגלו it is likewise referring to men who are married. So it would come out that even within the category of men who are married there are those who go without the head covered. So I want to suggest that this is referring to married men, who were not from the רבנן, and who weren't in daily contact with the רבנן, or even if they were in daily contact with the רבנן, they were from מחסיא.

One more גמרא to see here:

ר' חייא בר אבא אשכחיה לר' יהושע בן לוי דשדי דיסנא ארישיה וקא ממטי ליה לינוקא לבי כנישתא א"ל מאי כולי האי א"ל מי זוטא דכתיב והודעתם לבניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ד' אלקיך בחורב מכאן ואילך ר' חייא בר אבא לא טעים אומצא עד דמקרי לינוקא ומוספיה (קידושין ל:)

The point is that ר' יהושע בן לוי was in such a rush to bring the child to ישיבה that he didn't have time to put on a proper head covering, so he put on his head a sheet (not what one would usually put cover his head with, not even in those times). You see that it was very important to not go out with the head uncovered.

OK. One last גמרא that I want to show you:

כי הא דר' כהנא שקל סודרא מבי פדיון הבן אמר ליה לדידי חזי לי חמש סלעים אמר ר' אשי לא אמרן אלא כגון ר' כהנא דגברא רבה הוא ומבעי ליה סודרא ארישיה אבל כולי עלמא לא כי הא דמר בר רב אשי זבן סודרא מאימיה דרבה מקובי שוי עשרה בתליסר (קידושין ח:)

We see that ר' אשי said לא אמרן אלא כגון ר' כהנא דגברא רבה הוא ומבעי ליה סודרא ארישיה אבל כולי עלמא לא כי הא דמר בר רב אשי which might imply that those who are not as חשוב as ר' כהנא don't need to have their head covered.

Then we see that מר בר רב אשי was considered in the same level of חשיבות with respect to this הלכה.

The הלכה being discussed here is if the person can say "to me this סודרא is worth more than it is actually worth", thereby increasing its worth with respect to meeting halachic minimum's or even finalizing sales perhaps.

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

Now there might be a לכתחילה that someone of the רבנן should have his head covered, let's say since he was married, but perhaps we are saying that this wasn't as big of a requirement to the extent that he can appreciate the value of a סודר on account of it.

Women:

1. ואלו יוצאות שלא בכחובתה העוברת על דת משה ויהודית ואיזו היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וכו. וכו. וכו.

You know what I mean? The whole סוגיא over there....etc.

(כתובות עב.)

2. בד"א בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טומאה יפר ור"מ אומר אפילו בתגלחת טהרה יפר מפני שיכול לומר אי אפשי באשה מגלחת ות"ק אמר לך אפשר בפאה נכרית ור"מ סבר בפאה נכרית אידי דזוהמא לא ניחא ליה (גדיר כח:)

The husband can only be מיפר the נזירות if it prohibits the wife from drinking wine. This might only be the case if it is a תגלחת טומאה. However, ר' מאיר holds that even if it is a תגלחת טהרה the husband can still be מיפר since the husband has a right to say, "I don't want my wife to have a shaved head." The ת"ק argues that she can wear a wig. ר' מאיר says that since it is not as nice as real hair, the husband has a right to say, "I don't want my wife to have a shaved head, and I don't want my wife to have a wig and a shaved head."

3. יוצאה אשה וכו. בכבול ובפאה נכרית וכו. אמר רב כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר אסור חוץ מכבול ופאה נכרית וכו. (שבת סד:)
4. אמר רב און בן פלת אשתו הצילתו אמרה ליה מאי נפקא לך מינה אי מר רבה אנת תלמידא ואי מר רבה אנת תלמידא אמר לה מאי אעביד הואי בעצה ואישתבעי לי בהדיה אמרה ליה ידענא דכולא כנישתא קדישתא נינהו דכתיב כי כל העדה כולם קדושים אמרה ליה טוב דאנא מצילנא לך אשקיתיה חמרא וארויתיה ואגניתיה גואי אותבה על בבא וסתרתה למזיה כל דאתא חזיה הדר אדהכי והכי אבלעו להו וכו. היינו דכתיב חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת וכו.

(סנהדרין קט:-ק.)

דף יומי DAF INSIGHTS ומסע דאס

חכמות נשים וכו. (סנהדרין קי.)

The wise women, the wives of the sages.

1. אמר ר' חנן עדי נערה המאורסה שהוזמו אין נהרגין מתוך שיכולים לומר לאוסרה על בעלה באנו והא אתרו בה דלא אתרו בה ואי לא אתרו בה היכי מיקטלא באשה חבירה ואליבא דר' יוסי בר' יהודה דתניא ר' יוסי בר' יהודה אומר חבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד וכיון דאינהו לא מיקטלי איהי היכי מיקטלא הויה לה עדות שאי אתה יכול להזימה וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות הכי נמי קאמר מתוך שאין נהרגין שיכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו אף היא אינה נהרגת דהויה לה עדות שאי אתה יכול להזימה אלא באשה חבירה דקיימא לן דמיקטלא אליבא דר' יוסי בר' יהודה היכי משכחת לה כשזינתה וחזרה וזינתה והא יכולין לומר לאוסרה על בועלה שני באנו שזינתה מבעול ראשון אי נמי שזינתה מקרוביה (סנהדרין מא.)
2. המקדש וכו. במעשר שני בין שוגג בין מזיד לא קידש דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשוגג לא קידש במזיד קידש (משנה קידושין נב:)

תנו רבנן אין לוקחים בהמה במעות מעשר שני ואם לקח בשוגג יחזרו דמים למקומם במזיד תעלה ותאכל במקום אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במתכוין ולקח תחילה לשם שלמים אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם והאנן תנן ר' יהודה אומר במזיד קידש אמר רבי אלעזר אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים מתקיף לה ר' ירמיה והרי בהמה טמאה עבדים וקרקעות דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין עליהן ותנן אין לוקחים בהמה טמאה עבדים וקרקעות במעות מעשר שני אפילו בירושלים ואם לקח יאכל כנגדן אלא הכא באשה חבירה עסקינן דידעה (קידושין נו.)

3. דביתהו דרב הונא הוה לה דינא קמיה דרב נחמן אמר היכי נעביד אי איקום מקמה מסתתמן טענתיה דבעל דינא לא איקום מקמה אשת חבר הרי היא כחבר א"ל לשמעיה צא ואפרח עלי בר אוזא ושדי עלוואי ואיקום והאמר מר מחלוקת בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין דברי הכל דיינים בישיבה ובעלי דינים בעמידה דיתבי כמאן דשרי מסאניה ואמר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב (שבועות ל:)

In case you were curious, what was ר' הונא's wife's name?

Her name was חובה.

חובה (נזיר נז:)

פרש"י ד"ה אמר ליה חובה : כך שמה דאשתו דרב הונא וכו.

4. ר' הונא בר מנימי זבן תכיתלא מאנשי דביתיה דרב עמרם חסידא אתא לקמיה דרב יוסף לא הוה בידיה פגע ביה חנן חייטא אמר ליה יוסף עניא מנא ליה בדידי הוה עובדא דזבני תכילתא מאינשי דביתיה דרבנא אחוה דר' חייא בר אבא ואתאי לקמיה דרב מתנא לא הוה בידיה אתאי לקמיה דר' יהודה מהגרוניא אמר לי נפלת ליד הכי אמר שמואל אשת חבר הרי היא כחבר (עבודה זרה לט.)

פרש"י ד"ה נפלת ליד : נפלת לידי כלומר עכשיו אתה צריך לי

ר' יהודה וכו. He fell into his hand. I don't think we see anywhere else in ש"ס that someone asked שאלה a מהגרוניא. Perhaps he was very busy, and people didn't want to fall into his hand.

דף יומי

דאס וואס זאגט דאס

5. וילך איש מבית לוי להיכן הלך אמר רב יהודה בר זבינא שהלך בעצת בתו תנא עמרם גדול הדור היה כיון שגזר פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלין עמד וגירש את אשתו עמדו כולן וגירשו את נשותיהן אמרה לו בתו אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות פרעה לא גזר אלא בעו"ה ואתה בעו"ה ולעוה"ב פרעה הרשע ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת שנאמר ותגזר אומר ויקם לך עמד והחזיר את אשתו עמדו כולן והחזירו את נשותיהן (סוטה יב.)
6. תנא בנות צלפחד חכמניות הן וכו (בבא בתרא קיט:)

7. אמר ר' יהושע בן חנניה מימי לא נצחני אדם חוץ מאשה תינוק ותינוקת אשה מאי היא פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת עשתה לי פולין ביום ראשון אכלתים ולא שיירתי מהן כלום שנייה ולא שיירתי מהן כלום ביום שלישי הקדיחתן במלח כיון שטעמתי משכתי ידי מהן אמרה לי רבי מפני מה אינך סועד אמרתי לה כבר סעדתי מבעוד יום אמרה לי היה לך למשוך ידיך מן הפת אמרה לי רבי שמא לא הנחת פאה בראשונים ולא כך אמרו חכמים אין משיירין פאה באילפס אבל משיירין פאה בקערה תינוקת מאי היא פעם אחת הייתי מהלך בדרך והייתה דרך עוברת בשדה והייתי מהלך בה אמרה לי תינוקת אחת רבי לא שדה היא זו אמרתי לה לא דרך כבושה היא אמרה לי לסטים כמותך כבושה (עירובין נג:)

Sharp girl.

8. אמר רב און בן פלת אשתו הצילתו אמרה ליה מאי נפקא לך מינה אי מר רבה אנת תלמידא ואי מר רבה אנת תלמידא אמר לה מאי אעביד הואי בעצה ואישתבעי לי בהדיהו אמרה ליה ידענא דכולא כנישתא קדישתא נינהו דכתיב כי כל העדה כולם קדושים אמרה ליה תוב דאנא מצילנא לך אשקיתיה חמרא וארויתיה ואגניתיה גואי אותבה על בבא וסתרתה למזיה כל דאתא חזיה אדהכי והכי אבלעו להו וכו. היינו דכתיב חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת וכו.
- (סנהדרין קט:--ק.)

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

אביי דייר גולפי רבא דייר קנה (קידושין פא.)

So now that we separated the בבל בני from the women (and all the דאגות of פרנסה that come along with them - תם - ר') Let's bring in something about the רבי.

רבי שאינו מובהק and a רבי מובהק between a חילוקים Four

1. תנא איזוהי קימה שיש בה הידור הוי אומר זה ד' אמות אמר אביי לא אמרן אלא ברבו שאינו מובהק אבל ברבו מובהק מלא עיניו (קידושין לג.)
2. תנא וכו. תלמיד לרב אין לו שיעור וכמה א"ר ששת עד פרסה ולא אמרן אלא רבו שאינו מובהק אבל רבו מובהק שלשה פרסאות (סוטה מו:)
3. ואלו קרעין שאין מתאחין על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו תורה (מועד קטן כו.)
תנו רבנן רבו שאמר רבו שלימדו חכמה ולא רבו שלימדו מקרא ומשנה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר כל שרוב חכמתו הימנו רבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זה הוא רבו וכו. איתמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כר' יהודה (בבא מציעא לג.)
על רבו שרוב חכמתו ממנו אם מקרא מקרא ואם משנה משנה ואם גמרא גמרא קורע כל בגדיו עד שמגלה לבו (שו"ע יו"ד סימן שמ' סעיף ח')

בדי השלחן אות פג': על רבו שרוב חמתו וכו. : והוא הנקרא רבו מובהק וכו.

רבו מובהק only applies to הלכה So perhaps this

4. אבדת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלימדו חכמה מביאו לחיי עולם הבא (בבא מציעא לג.)

You can see from the מחבר and the השלחן בדי together with the הגולה on that
רבו מובהק is talking only about a משנה that this סעיף

רבי מובהק For The כבוד

The word שלום means Hello and it means Goodbye.

The word שלום means Hello:

Welcoming the רבי מובהק:

אביי מכי הוה חזי ליה לאודניה דחמרא דרב יוסף דאחי הוה קאים (קידושין לג.)

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

אמר ר' זירא אמר רבא בר זימנא אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים וכו'.
(שבת קיב:)

Well אהרן (Solovaitchick) said on this that if we look at the רבנן of the previous generation as בני מלאכים than we will merit to reach the level of בני אנשים.

You see אב"י would stand up as soon as he saw the ear of ר' יוסף's donkey. He wasn't standing up for the donkey, but he must have had a טביעות עין in the donkey and the donkey's ear, that he knew this was the ear of the donkey of ר' יוסף, such that when he saw it he recognized it and he knew right away to stand up for his רבי מובהק. Perhaps his טביעות עין became famous.

אב"י אירכס ליה חמרא בי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה אי לאו דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין ניהו (גיטין מה).

גמ': כל גט שיש עליו עד כותי פסול : על הממון נחשדו ועל הממון נפסלו (ירושלמי גיטין ה).

רבינא אמר כותי לענין פרעון לעולם מצר (מועד קטן ט:)

Perhaps it is not as explicit from the בבלי, but it is from the ירושלמי.

They were נחשד on ממון and they were נפסל on ממון, so why did they give אב"י back his donkey?

Perhaps it was his חשיבות that they were referring to when they said וכו' את לאו דנחמני.

דף יומי דאס וואס דאס INSIGHTS

The word שלום means Hello and it means Goodbye.

And it means Goodbye.

Escorting out the רבי:

1. וכן תלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר פניו וילך אלא מצדד פניו והולך כי הא דר' אלעזר כד הוה מיפטר מיניה דר' יוחנן כד הוה בעי ר' יוחנן לסגויי הוה גחין קאי ר' אלעזר אדוכתיה עד דהוה מיכסי ר' יוחנן מיניה וכד הוה בעי ר' אלעזר לסגויי הוה קא אזיל לאחוריה עד דמיכסי מיניה דר' יוחנן רבא כד הוה מיפטר מיניה דר' יוסף הוה אזיל לאחוריה עד דמנגפן כרעיה ומתווסן אסקופתא דבי ר' יוסף דמא אמרו ליה לר' יוסף הכי עביד רבא אמר ליה יהא רעוא דתרום רישך אכולא כרכא (יומא נג:)

I'm not so sure that this is גמרא in יומא is only applicable to a רבי מובהק. Maybe the רבי and the רבי מובהק are the same in regards to this הלכה with the only exception being how far the תלמיד is מחוייב to escort him out of the city, but however far the תלמיד goes, maybe even for a רבי he is מחוייב to face the רבי till he is out of eyesight.

And it means Goodbye.

שלום